

Fair value - splijtzwam of zelfs splijtstof?

Toegegeven, IFRS is niet zaligmakend en het platform kent zijn zwakheden. Maar een Europese variant van IFRS zou (bijna) alleen maar verliezers opleveren.

De meest in het oog springende zwakheid van de International Financial Reporting Standards zijn de vele toelichtingsvereisten waardoor jaarrekeningen minder goed leesbaar worden. Ook is de interne consistentie soms ver te zoeken, bijvoorbeeld tussen *share based payments* (IFRS 2) en *employee benefits* (IAS 19).

Daartegenover staat dat alleen al in Europa meer dan 8.000 beursgenoteerde ondernemingen IFRS toepassen en dat IFRS blijkens een recente studie in meer dan 100 landen wordt voorgeschreven voor (groepen) beursgenoteerde ondernemingen. Paul Pacter, de auteur van deze studie, concludeert in het 'CPA-journal' dat IFRS daarmee *de facto* de wereldwijde accountingtaal is.

Ook blijkt uit studies naar de introductie van IFRS binnen de EU dat toepassing van IFRS de vermogenskosten voor ondernemingen heeft gereduceerd, terwijl de kwaliteit van de verslaggeving is gestegen. Dat laatste hangt ook samen met het toegenomen tweedelijns toezicht op de jaarrekening vanuit toezichthouders zoals de AFM. Maar goed, ook de Europese coördinatie van dit toezicht wordt vergemakkelijkt door de pan-Europese toepassing van IFRS.

Toch is het sentiment met betrekking tot IFRS in Europa ronduit negatief. Dit sentiment kwam evident naar voren uit een voorstel van de invloedrijke Commissie Economische en Monetaire Zaken (ECON) van het Europees Parlement (EP). Ze stelden voor de financiering van de International Accounting Standards Board (IASB) vanuit Europa afhankelijk te maken van de uitkomsten van enkele belangrijke IASB-projecten.

Dit voorstel is inmiddels gesneuveld in het tripartiete overleg tussen de Europese Raad, de Europese Commissie en deze EP-commissie, maar het spreekt wel boekdelen over het IFRS-sentiment binnen het Europees Parlement.

Verder maakte de Europese Commissie onlangs bekend dat zij gaat onderzoeken in hoeverre IFRS daadwerkelijk de jaarrekeningen van Europese bedrijven beter vergelijkbaar en transparanter heeft gemaakt. Je zou zeggen dat zo'n vergelijking met hoe het vóór 2005 was geregeld – iedere lidstaat had toen zijn eigen stelsel – tamelijk overbodig lijkt. Ook dit onderzoek dient beschouwd te worden als signaal richting de IASB.

In verschillende Europese bronnen die verband houden met accountingstandaarden wordt gewezen op het belang van beginselen als *voorzichtigheid* (*prudence*) en het afleggen van verantwoording door het ondernemingsbestuur (*accountability of stewardship*).

Deze bronnen bekritisieren het feit dat beide termen niet meer te vinden zijn in het Framework van de IASB. Ik wijs op het Maystadt-rapport, de EU-Accounting Richtlijn en verscheidene Europese reacties op het Conceptual Framework Project van de IASB.

Het is frappant dat deze thema's zelfs het Verenigd Koninkrijk en het 'continent' (Duitsland, Frankrijk) weten te verenigen. Het wordt mijn inziens vooral gevoed door een samenbindend anti-fair-value-sentiment. Tussen de regels door valt te lezen dat *fair value* bedreigend is voor het beginsel van voorzichtigheid (winsten worden genomen voordat ze gerealiseerd zijn) en *accountability* (verantwoording kun je alleen nemen voor gerealiseerde resultaten; risico-zoekend gedrag moet worden voorkomen).

En heeft de Franse President Jacques Chirac niet in een vermaarde brief aan de Europese Commissie gesteld dat toepassing van *fair value* (in het kader van de Europese goedkeuring van IAS 39) schandalige (*nefarious*) consequenties zou hebben voor de financiële stabiliteit?

De volgende belangrijke IFRS-standaard waarin *fair value* een prominente plaats vervult is IFRS 9, de nieuwe standaard over de waardering van financiële instrumenten en daarmee de opvolger van IAS 39.

Een eerdere versie van IFRS 9 werd door de Europese Commissie al kritisch ontvangen. Kostprijswaardering zou teveel worden vervangen door fair-value-waardering. Zoals het er nu naar uitziet worden de laatste hoofdstukken dit jaar aan de standaard toegevoegd, waarna 'keuring' door Europa zal volgen.

Wat mij betreft wordt dit de lakmoesproef voor de acceptatie van IFRS in Europa. Europa heeft al eerder niet geschuwd een standaard aan te passen (de IAS 39 *carve outs* van 2005). Vooral het moeten toepassen van fair value zal tegen het Europese licht worden gehouden en mogelijk leiden tot een non-endorsement of tot Europese amendementen. Een hoge EU-ambtenaar noemde non-endorsement eens een 'nucleaire optie'. Zeer, zeer, zeldzaam maar met grote

gevolgen.

Wordt fair value een splijtzwam of, als de nucleaire optie wordt uitgeoefend, zelfs een splijtstof?

Laten we hopen op wijsheid van alle partijen bij het keuren van IFRS. Want een Europese variant van IFRS kent mijns inziens alleen maar verliezers (op wellicht de bekende advieskantoren na...).

Deel dit artikel

f in

Ralph ter Hoeven is partner bij Deloitte Accountants en hoogleraar externe verslaggeving aan de Rijksuniversiteit Groningen.

GERELATEERD

FAIR VALUE | 19 mei 2015

Waardering op marktwaarde ligt helemaal niet zo voor de hand!

Mark-to-market, toepassing van marktwaarde bij waarderingen in de jaarrekening, is een conventional wisdom: een opvatting die ons mooi van pas komt en daarom vrij... →

Externe verslaggeving

Lees hier het laatste nieuws en vaktechnische artikelen over [jaarrekeningenrecht](#), [IFRS](#), [de RJ-richtlijnen](#) en [integrated reporting](#). →

OPINIE | 05 december 2012

Wedloop waardering derivaten onzin

Complexe werkelijkheid laat zich niet reduceren tot één journaalpost die andere informatie overbodig maakt. →

NIEUWS | 14 september 2012

'Fair value is de keizer die geen kleren aan heeft'

Peter van der Zanden richtte vandaag bij zijn afscheid als hoogleraar Externe verslaggeving aan Tilburg University zijn pijlen op de waardering tegen fair value.... →

NIEUWS | 10 september 2012

Peter van der Zanden: Fair value ten onrechte ultieme waarderingsgrondslag in accounting

De invoering van 'fair value' in de accountancy lijkt meer op pragmatische gronden te zijn gebeurd dan dat deze rust op een deugdelijk theoretisch fundament. Dat... →
